

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ
ΕΝΙΑΙΑΣ ΤΕΛΙΚΗΣ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΤΑΞΗ: Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 90΄

ΜΕΡΟΣ Ι. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 85)

A. Απόδοση και κατανόηση διδαγμένου κειμένου

(Μονάδες 20)

A.1. Να αποδώσετε μόνο τις έντονα μαυρισμένες προτάσεις των πιο κάτω κειμένων (Κείμενο 1 και Κείμενο 2) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

Κείμενο 1

Ζεὺς γὰρ Ἡρακλέα καὶ Τάνταλον γεννήσας, ὡς οἱ μῦθοι λέγουσι καὶ πάντες πιστεύουσι, τὸν μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησεν, τὸν δὲ διὰ τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν. Οἷς δεῖ παραδείγμασι χρώμενόν σ' ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας, καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις ἐμμένειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα μανθάνειν καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν εἴ τι χρήσιμον εἰρήκασιν ἀναγιγνώσκειν. Ὡσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὀρῶμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν, ἀφ' ἐκάστου δὲ τὰ βέλτιστα λαμβάνουσαν, οὕτω δεῖ καὶ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους μηδενὸς μὲν ἀπείρως ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν.

Ἴσοκράτους *Πρὸς Δημόνικον* 50-52
(μονάδες 6)

Κείμενο 2

Ὡς γε μὴν φιλόπολις ἦν καθ' ἓν μὲν ἕκαστον μακρὸν ἂν εἶη γράφειν· οἶομαι γὰρ οὐδὲν εἶναι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ ὃ τι οὐκ εἰς τοῦτο συντείνει. ὡς δ' ἐν βραχεῖ εἰπεῖν, ἅπαντες ἐπιστάμεθα ὅτι Ἀγησίλαος, ὅπου ὤετο τὴν πατρίδα τι ὠφελήσειν, οὐ πόνων ὑφίετο, οὐ κινδύνων ἀφίστατο, οὐ χρημάτων ἐφείδετο, οὐ σῶμα, οὐ γῆρας προὔφασίζετο, ἀλλὰ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ τοῦτο ἔργον ἐνόμιζε, τὸ τοὺς ἀρχομένους ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ ποιεῖν. ἐν τοῖς μεγίστοις δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος καὶ τότε ἐγὼ τίθημι αὐτοῦ, ὅτι δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων.

Ξενοφώντας Ἀγησίλαος 7.1-2
(μονάδες 6)

A.2. Να επιλέξετε την ορθή απόδοση του πιο κάτω αποσπάσματος και να γράψετε τον αντίστοιχο αριθμό στο τετράδιο απαντήσεων.

Αρχαίο κείμενο	Απόδοση στα Νέα Ελληνικά
δεῖ σ' ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας (Κείμενο 1)	<ol style="list-style-type: none"> 1. πρέπει εσείς να επιθυμείτε τον καλό χαρακτήρα 2. πρέπει εσύ να επιθυμείς τον καλό χαρακτήρα 3. πρέπει αυτοί να επιθυμούν τον καλό χαρακτήρα

(μονάδες 4)

A.3. Σε ποιον αναφέρεται το «τὸν μὲν» και σε ποιον το «τὸν δὲ» στο πιο κάτω απόσπασμα από το Κείμενο 1;

Ζεὺς γὰρ Ἡρακλέα καὶ Τάνταλον γεννήσας, ὡς οἱ μῦθοι λέγουσι καὶ πάντες πιστεύουσι, τὸν μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησεν, τὸν δὲ διὰ τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν. (Κείμενο 1)

(μονάδες 4)

Β. Απόδοση αδιδακτου κειμένου στα Νέα Ελληνικά (Μονάδες 15)

Να αποδώσετε το πιο κάτω αδιδακτο κείμενο (Κείμενο 3) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

Κείμενο 3

Ο Σωκράτης σε συζήτησή του με τον νεαρό Επιγένη αναφέρεται στη σημασία του να έχει κανείς υγιές και δυνατό σώμα.

[...] καὶ γὰρ ὑγιαίνουσιν οἱ τὰ σώματα εὖ ἔχοντες καὶ ἰσχύουσι· καὶ πολλοὶ μὲν διὰ τοῦτο ἐκ τῶν πολεμικῶν ἀγῶνων σώζονται τε εὐσχημόνως καὶ τὰ δεινὰ πάντα διαφεύγουσι, πολλοὶ δὲ φίλοις τε βοηθοῦσι καὶ τὴν πατρίδα εὐεργετοῦσι καὶ διὰ ταῦτα χάριτός τε ἀξιοῦνται καὶ δόξαν μεγάλην κτῶνται καὶ τιμῶν καλλίστων τυγχάνουσι [...].

Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα 3.12.4

Λεξιλόγιο:

εὖ ἔχω τὸ σῶμα: ἔχω το σώμα σε καλή κατάσταση

εὐσχημόνως: έντιμα

ἀξιοῦμαι χάριτος: γίνομαι ἀξίος ευγνωμοσύνης

κτῶνται (γ' πληθ.): αποκτούν

(αἱ) τιμαὶ κάλλιστα: τιμητικά αξιώματα

Γ. Διδαγμένο κείμενο για ορθογραφία**(Μονάδες 5)**

Γ.1. Υπαγόρευση αποσπάσματος από διδαγμένο κείμενο: Ξενοφῶντος Ἑλληνικά 2.2.3-4

[*Τῆ δ' ὕστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἧ ἔδοξε τοὺς λιμένας ἀποχωῶσαι πλὴν ἑνός.*]

(μονάδες 3)

Γ.2. Να εντοπίσετε τα δύο (2) ορθογραφικά λάθη που υπάρχουν στο ακόλουθο απόσπασμα και να τα διορθώσετε. Να μεταφέρετε τον ακόλουθο πίνακα στο τετράδιο απαντήσεων και να τον συμπληρώσετε κατάλληλα.

ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθει, οὐ μόνον τοὺς ἀπωλολότας πενθοῦντες
Ξενοφῶντος Ἑλληνικά 2.2.3-4

Λανθασμένες λέξεις	Διορθωμένες λέξεις

(μονάδες 2)

Δ. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**(Μονάδες 40)****Δ.1.** Να γράψετε ό,τι ζητείται για καθέναν από τους ακόλουθους τύπους.**α. πιστεύουσι** (Κείμενο 1)

Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού στην υποτακτική και ευκτική έγκλιση του Αορίστου στην ίδια φωνή.

β. εἶη (Κείμενο 2)

Να γράψετε το γ' πρόσωπο πληθυντικού στην οριστική και ευκτική έγκλιση του Μέλλοντα.

γ. σώζονται (Κείμενο 3)

Να γράψετε το β' πρόσωπο πληθυντικού στην υποτακτική και προστακτική έγκλιση του Ενεστώτα στην ίδια φωνή.

(μονάδες 6)

Δ.2.α. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους πιο κάτω γραμματικούς τύπους.

- i. **τιμωρίαις** (Κείμενο 1)
- ii. **ἡμῶν** (Κείμενο 1)
- iii. **τὰ βέλτιστα** (Κείμενο 1)
- iv. **λατρεύων** (Κείμενο 2)
- v. **φίλοις** (Κείμενο 3)

(μονάδες 5)

Δ.2.β. Αφού αντιγράψετε τον ακόλουθο πίνακα στο τετράδιο απαντήσεών σας, να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο κάτω λέξεων, διατηρώντας τον ίδιο γραμματικό τύπο.**i. μακρόν** (Κείμενο 2)**ii. πολλοί** (Κείμενο 3)

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
μακρόν		
πολλοί		

(μονάδες 4)

Δ.3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω υπογραμμισμένους τύπους.

- i. Οἷς δεῖ παραδείγμασι χρώμενόν σ' ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας. (Κείμενο 1)
- ii. Ὡσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὀρώμεν (Κείμενο 1)
- iii. φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων (Κείμενο 2)
- iv. καὶ πολλοὶ μὲν διὰ τοῦτο ἐκ τῶν πολεμικῶν ἀγώνων σώζονται τε εὐσχημόνως καὶ τὰ δεινὰ πάντα διαφεύγουσι (Κείμενο 3)
- v. καὶ δόξαν μεγάλην κτῶνται (Κείμενο 3)

(μονάδες 6)

Δ.3.β. Να γράψετε ποια είναι η δευτερεύουσα πρόταση στην πιο κάτω περίοδο λόγου του Κειμένου 2 και να την αναγνωρίσετε: είδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτικός ρόλος.

ἄπαντες ἐπιστάμεθα ὅτι Ἀγησίλαος οὐ χρημάτων ἐφείδετο

(μονάδες 4)

Δ.4.α. Να γράψετε στα Νέα Ελληνικά τις ομόρριζες λέξεις που ζητούνται σε κάθε περίπτωση:

- i. **λαμβάνουσαν** (Κείμενο 1): σύνθετο ουσιαστικό
- ii. **ὠφελήσειν** (Κείμενο 2): απλό ουσιαστικό
- iii. **τίθημι** (Κείμενο 2): σύνθετο επίθετο
- iv. **πόλει** (Κείμενο 2): απλό επίθετο
- v. **σώζονται** (Κείμενο 3): απλό ουσιαστικό
- vi. **δόξαν** (Κείμενο 3): σύνθετο επίθετο

(μονάδες 6)

Δ.4.β. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους αριθμούς των αρχαιοελληνικών λέξεων της στήλης Α' με τα γράμματα των συγγενικών τους νεοελληνικών λέξεων της στήλης Β'. Στη στήλη Β' περισεύει μία (1) λέξη.

Στήλη Α'	Στήλη Β'
1. γεννήσας (Κείμενο 1)	α. παρουσία
2. πάντες (Κείμενο 1)	β. φιλοπατρία
3. πατρίδα (Κείμενο 2)	γ. ευχάριστος
4. χάριτος (Κείμενο 3)	δ. αναγέννηση
5. τιμῶν (Κείμενο 3)	ε. αξιότιμος
	στ. σύμπαν

(μονάδες 5)

Δ.4.γ. Να αναλύσετε τις πιο κάτω λέξεις στα συνθετικά τους μέρη στα Αρχαία Ελληνικά. Στο β' συνθετικό να γράψετε το ρήμα στο α' πρόσωπο ενικού της οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

- ἐμμένειν** (Κείμενο 1)
ἀναγιγνώσκειν (Κείμενο 1)
συντείνει (Κείμενο 2)
διαφεύγουσι (Κείμενο 3)

(μονάδες 4)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά**(Μονάδες 5)**

Να μεταφέρετε την πιο κάτω πρόταση στα Αρχαία Ελληνικά.

Η άσκηση λύθηκε από τους πάρα πολύ νέους μαθητές.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ**(ΜΟΝΑΔΕΣ 15)****Α. Ξενοφώντας Ἀγησίλαος 7.1-2 (Κείμενο 2)**

Α.1. Να γράψετε **τρεις (3)** λόγους για τους οποίους ο Αγησίλαος μπορεί να χαρακτηριστεί ως πρότυπο ηγεμόνα, σύμφωνα με το Κείμενο 2. Να εξηγήσετε ποιον λόγο θεωρείτε ως τον πιο σημαντικό.

(μονάδες 8)

Β. Θουκυδίδη Δημηγορίες, Διάλογος Μηλίων και Αθηναίων

Β.1. Να γράψετε **δύο (2)** τρόπους με τους οποίους ο Θουκυδίδης πέτυχε την αντικειμενικότητα στο έργο του.

(μονάδες 3)

§ 104

ΜΗΛ. Ξέρετε καλά ότι κι εμείς θεωρούμε πως είναι εξαιρετικά δύσκολο ν' αγωνιστούμε εναντίον σας που έχετε τόση δύναμη και σας ευνοεί η τύχη, εάν δεν έχουμε ανάλογες δυνάμεις. Αλλά πιστεύουμε ότι, όσο για την τύχη δε θα μας τη στερήσουν οι θεοί, γιατί είμαστε δίκαιοι και αντιμετωπίζουμε αδίκους. Όσο για την ανεπάρκεια της δύναμής μας, θα μας βοηθήσουν οι σύμμαχοί μας οι Λακεδαιμόνιοι που είναι αναγκασμένοι να το κάνουν, αν όχι για άλλο λόγο, αλλά επειδή είμαστε φυλετικά συγγενείς τους και από αίσθημα τιμής. Το θάρρος μας, λοιπόν, δεν είναι τόσο παράλογο όσο φαίνεται.

Β.2. Να γράψετε και να εξηγήσετε τους **δύο (2)** παράγοντες στους οποίους στηρίζουν οι Μήλιοι τη σωτηρία τους, σύμφωνα με το πιο πάνω απόσπασμα.

(μονάδες 4)

ΤΕΛΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

Σημείωση: Στο Δειγματικό Δοκίμιο περιλαμβάνονται ερωτήσεις/ασκήσεις από όλη τη διδακτέα ύλη, όπως έχει καθοριστεί στα Πλαίσια Μάθησης. Η εξεταστέα ύλη θα ανακοινωθεί σε μεταγενέστερο στάδιο.